

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS METSON, TEEREN, PYYN JA RIEKON METSÄSTYKSEN KIELTÄMISESTÄ METSÄSTYSVUONNA 2018–2019

Pääasiallinen sisältö

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kielletäisiin metsästyslain (615/1993) 38 §:n nojalla metson, teeren, pyyn ja riekon metsästys eräissä maakunnissa ja kunnissa joko kokonaan tai metsästysaikaa lyhennettäisiin osittain. Esitys perustuu heinäelokuussa laskettujen riistakolmiolaskentojen tuloksiin, jotka osoittavat metsäkanalintukantojen vahvistuneen merkittävästi suuressa osassa maata. Osassa maata kannat ovat kuitenkin edelleen alhaisella tasolla.

Maa- ja metsätalousministeriö pyrkii tämän asetuksen avulla rajoittamaan metsästystä siten, että metsästystä harjoitetaan metsästyslaissa säädetyn kestävästä käytön periaatteen mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu. Esitetty asetus perustuu Suomen riistakeskuksen 14.8.2018 maa- ja metsätalousministeriölle tekemään esitykseen.

1 Nykytila

Metsästyslain 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava kestävästä käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyslain järjestelmässä riistaeläinlajien metsästämistä rajoitetaan ensisijaisesti metsästyslain 37 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettyllä vuosittaisella yleisellä rauhoitusajalla. Yleisistä rauhoitusajoista säädetään metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:ssä.

Metsästysasetuksen 24 § yleisiä rauhoitusajoja muutettiin tänä vuonna valtioneuvoston asetuksella (392/2018) siten, että metson, teeren ja pyyn metsästysaika jatkuu syyskuun 10 päivästä joulukuun 10 päivään saakka. Lisäksi sallittiin myös urosteeren ja urosmetson talvimetsästys 10.-31.1. osassa maata. Tarkoituksena on, että normaaleina lintuvuosina metsästysaika voisi jatkua suurin piirtein aiemman käytännön mukaisesti ja hyvinä lintuvuosina syksyinen metsästysaika voisi jatkua joulukuun loppuun saakka. Urosteeren ja urosmetson talvimetsästys 10.-31.1. sallittaisiin vain erityisen hyvinä runsaiden kantojen vuosina, kun saatavilla on riittävät laskentatiedot kannan runsauden varmistamiseen.

Metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentin 21 kohdassa on säädetty rauhoitetuksi naarasteeri joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään ja urosteeri Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Lapin maakunnissa joulukuun 11 päivästä tammikuun 9 päivään ja helmikuun 1 päivästä syyskuun 9 päivään sekä muualla maassa joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään.

Metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentin 22 kohdassa on säädetty rauhoitetuksi pyy joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään, naarasmetso Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnissa lokakuun 1 päivästä syyskuun 9 päivään ja muualla maassa joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään ja urosmetso Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Lapin maakunnissa joulukuun 11 päivästä tammikuun 9 päivään ja helmikuun 1 päivästä syyskuun 9 päivään ja Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnissa lokakuun 1 päivästä syyskuun 9 päivään sekä muualla maassa joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään;

Metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentin 19 kohdassa on säädetty riekon yleinen rauhoitusaika Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakuntien alueella lukuun ottamatta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia 1.11.–9.9. sekä Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa 1.4.–9.9. ja muualla maassa koko vuoden.

Metson, teeren, pyyn ja riekon metsästystä säätelee myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta, jäljempänä *lintudirektiivi*. Metso, teeri, pyy ja riekko kuuluvat lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin ja liitteen II B-osan lajeihin. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologiaa, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon. Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästä kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Liitteessä II olevassa B osassa lueteltuja lajeja saa metsästä vain niissä jäsenvaltioissa, joista on siinä maininta. Metson kohdalla on mainittu, että sitä saadaan metsästä Suomessa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Edelleen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että metsästys harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.

Metsästyslain 38 § on muutettu 1.8.2017 voimaan tulleella lailla (504/2017). Sen mukaan, jos riistaeläinlajin kanta heikkenee pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästystä rajoittaa tai se voidaan kieltää kokonaan. Riistaeläinlajin metsästystä voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää myös, jos tavoiteltava riistaeläinlajin leviäminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Metsästyksen rajoittaminen voi tarkoittaa myös velvoitetta merkitä saalis tunnistemerkillä. Rajoitus tai kieltä voi olla voimassa korkeintaan kolme vuotta. Jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi, rajoitus tai kieltä tulee kumota ennen määräajan päättymistä. Rajoitus tai kieltä voi olla: 1) alueellinen; 2) ajallinen; 3) saaliseläimen sukupuolta koskeva; 4) metsästäjäkohtainen saaliskiintiö; tai 5) pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää koskeva. Rajoituksesta, kiellosta tai tunnistemerkistä sää-

detään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava ennen asetuksen antamista niitä riistanhoitoyhdistyksiä, joiden toiminta-alueita rajoitus tai kieltä koskee.

Kielto tai rajoitus voidaan asettaa joustavasti ympäri vuoden. Kysymyksessä on siten erityisesti vuosittaisten kannanvaihteluiden perusteella tapahtuvan tilapäisen metsästyksen säätelyn mahdollistamiseksi säädetty toimivalta, jota korostaa toisaalta velvoite kumota kieltä tai rajoitus ennen määräajan päättymistä, jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi. Kysymyksessä ei siis ole mihinkään tiettyyn uhanalaisuusarviointiin sidottu toimivalta, vaan riistakantojen vuotuisen vaihtelun seurannan perusteella sovellettu toimivalta. Tältä osin aiempaa käytäntöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa, mutta sitä on tarpeen edelleen kehittää yhteistyössä Suomen riistakeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoiden kanssa. Käytännössä alueelliset rajaukset tulee toteuttaa selkeästi siten, ettei niiden alueellisesta ulottuvuudesta synny epäselvyyttä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (604/2017) metson, teeren, pyyn ja riekon metsästyksen kieltämisestä metsästysvuonna 2017–2018 oli kielletty osassa maata riekon, metson ja pyyn metsästyksen sekä lyhennetty metson, teeren ja pyyn metsästysaikaa.

2 Metsästyksrajoitusten valmistelu 2018, Suomen riistakeskuksen esitys 18.8.2017 liitteenä

Vuonna 2018 riistakolmiolaskennat suositeltiin tehtäväksi 28.7.–12.8. välisenä aikana. Luonnonvarakeskus on kehittänyt laskentatulosten palauttamiseen sähköisen järjestelmän, jolla tulokset saadaan nopeasti käyttöön. Maanantaihin 13.8. mennessä laskennoista oli saatu 899 riistakolmion tulokset, joten laskentojen suorittaminen onnistui erittäin hyvin. Lisäksi Ylä-Lapin riekkojen linjalaskennasta oli käytettävissä alustavat tulokset.

Esitys perustuu Suomen riistakeskuksen 14.8.2018 tekemään esitykseen metsäkanelintujen metsästysajoiksi metsästysvuonna 2018–2019. Esitys on muistion liitteenä. Rajoitusten valmistelussa on pyritty yksinkertaistamaan sääntelyä siten, että alueelliset rajaukset noudattavat lintukantojen tilan perusteella arvioituja mahdollisimman suuria yhtenäisiä alueita ja mikäli metsästysaikaa katsotaan tarpeelliseksi rajoittaa, käytetään pääsääntöisesti joko yhden kuukauden (10.9.-10.10.), kahden kuukauden (10.9.-10.11.) tai kolmen kuukauden metsästysaikaa (10.9.-10.12.) tai rauhoitusta kokonaan.

3 Metsästyksen rajoittaminen ja kieltäminen metsästysvuonna 2018–2019

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin metson, teeren, pyyn ja riekon metsästyksen Suomen riistakeskuksen esityksen mukaisesti metsästysvuonna 2018–2019. Osalla lajeista ja alueista metsästyksen kieltäisiin kokonaan ja osalla metsästysaikaa lyhennettäisiin. Urosteeren ja urosmetson talvimetsästyksen ei sallittaisi lainkaan tammi-kuussa 2019. Metsäkanelintulajeja koskevat metsästysajan lyhennykset on koottu yhteen asetukseen lainsäädännön selkeyden parantamiseksi.

Ensimmäisessä momentissa kiellettäisiin metson metsästys kokonaan Varsinais-Suomen maakunnassa ja Uudenmaan maakunnassa lukuun ottamatta Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän ja Pukkilan kuntia. Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän ja Pukkilan kunnissa metsoa saisi metsästä 10.-30.9. välisenä aikana.

Toisessa momentissa lyhennettäisiin metson metsästysaikaa siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.10.2018 Kainuun maakuntaan kuuluvissa Kajaanin, Kuhmon ja Sotkamon kunnissa, Pohjanmaan maakunnassa, Etelä-Pohjanmaan maakunnassa lukuun ottamatta Alajärven, Alavuden, Isojoen, Karijoen, Kauhajoen, Soinin ja Ähtärin kuntia sekä Pohjois-Savon maakuntaan kuuluvissa Iisalmen, Keiteleen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa.

Kolmannessa momentissa lyhennettäisiin metson metsästysaikaa siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.11.2018 Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kanta-Hämeen, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan, Päijät-Hämeen ja Satakunnan maakunnissa, Etelä-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvissa Alajärven, Alavuden, Isojoen, Karijoen, Kauhajoen, Soinin ja Ähtärin kuntia, Kainuun maakunnassa lukuun ottamatta Kajaanin, Kuhmon ja Sotkamon kuntia, Lapin maakuntaan kuuluvissa Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Posion, Ranuan, Sallan ja Utsjoen kunnissa sekä Pohjois-Savon maakunnassa lukuun ottamatta Iisalmen, Keiteleen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kuntia.

Neljännessä momentissa kiellettäisiin urosmetsan talvimetsästys kokonaan tammi-kuussa 2019 niin, että se ei olisi sallittua millään alueella. Kielto kattaisi koko talvimetsästys alueen: Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Lapin, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon maakunnat.

2 §

Teeren metsästys

Ensimmäisessä momentissa lyhennettäisiin teeren metsästysaikaa siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.10.2018 Etelä-Karjalan, Etelä-Savon ja Kymenlaakson maakunnissa, Keski-Suomen maakunnassa lukuun ottamatta Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Kyyjärven, Multian, Pihtiputaan, Saarijärven ja Viitasaa-ren kuntia, Pohjois-Karjalan maakunnassa lukuun ottamatta Ilomantsin, Juuan, Lieksan, Nurmeksen ja Valtimon kuntia, Pohjois-Savon maakunnassa lukuun ottamatta Kiuruveden, Sonkajärven ja Vieremän kuntia sekä Päijät-Hämeen maakuntaan kuuluvissa Hartolan, Heinolan ja Sysmän kunnissa.

Toisessa momentissa lyhennettäisiin teeren metsästysaika siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.11.2018 Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Keski-Pohjanmaan, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Satakunnan, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnissa, Keski-Suomen maakuntaan kuuluvissa Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Kyyjärven, Multian, Pihtiputaan, Saarijärven ja Viitasaa-ren kunnissa, Pohjois-Karjalan maakuntaan kuuluvissa Ilomantsin, Juuan, Lieksan, Nurmeksen ja Valtimon kunnissa, Pohjois-Savon maakuntaan kuuluvissa Kiuruveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa sekä Päijät-Hämeen maakunnassa lukuun ottamatta Hartolan, Heinolan ja Sysmän kuntia.

Kolmannessa momentissa kiellettäisiin urosteeren talvimetsästys kokonaan tammi-kuussa 2018 niin, että se ei olisi sallittua millään alueella. Kielto kattaisi koko talvimetsästys alueen: Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Lapin, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon maakunnat.

3 § Pyyn metsästys

Ensimmäisessä momentissa lyhennettäisiin pyyn metsästysaika siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.10.2018 Lapin maakunnassa ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvissa Hailuodon, Iin, Kempeleen, Kuusamon, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun, Pudasjärven, Siikajoen, Taivalkosken, Tyrnävän, Utajärven ja Vaalan kunnissa.

Toisessa momentissa lyhennettäisiin pyyn metsästysaika siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.11.2018 Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Kainuun, Kanta-Hämeen, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Satakunnan, Uudenmaan, Varsinais-Suomen maakunnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa lukuun ottamatta Hailuodon, Iin, Kempeleen, Kuusamon, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun, Pudasjärven, Siikajoen, Taivalkosken, Tyrnävän, Utajärven ja Vaalan kuntia.

4 § Riekon metsästys

Pykälässä kiellettäisiin riekon metsästys kokonaan muualla kuin Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnissa, Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa lukuun ottamatta Kuusamon kuntaa ja Lapin maakunnassa lukuun ottamatta Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Kittilän, Muonion, Pelkosenniemen, Sallan, Savukosken, Sodankylän ja Utsjoen kuntia.

Toisessa momentissa lyhennettäisiin pyyn metsästysaika siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.11.2018 Lapin maakuntaan kuuluvissa Kemijärven, Kittilän, Muonion, Pelkosenniemen, Sallan, Savukosken ja Sodankylän kunnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvassa Kuusamon kunnassa. Ylä-Lapissa riekkoja voidaan metsästää normaalisti 10.9.2018–31.3.2019 välisenä aikana.

4 Esityksen vaikutukset

Esitetyt metson, teeren, pyyn ja riekon metsästysajan lyhentämiset lopusta vähentäisivät merkittävästi syksyn metsästyskauden aikana saaliiksi saatavien lintujen määrää kyseisillä alueilla, verrattuna tilanteeseen, että asetusta ei annettaisi. Metsästysasetuksessa rauhoitusaikoja kuitenkin on tänä vuonna muutettu siten, että käytännössä esityksen mukaisilla rajoituksillakin metsästysajat pitenevät erityisesti metsolla pidemmäksi kuin aiemmin, pääosassa maata 10. marraskuuta saakka. Teerellä metsästysaika pitenee myös suuressa osassa maata 10. marraskuuta saakka. Riekon metsästyksen kieltäminen kokonaan Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnissa sekä pääosassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntaa ja Lapin etelä- ja lounaisosissa pienentäisi aiempaa

metsästyskieltoaluetta. Esitys estää metsästyksen kantaa heikentävän vaikutuksen harvan kannan alueella kokonaan ja lisää todennäköisyyttä, että kannan väheneminen pysähtyy ja kanta kääntyy kasvuun, verrattuna tilanteeseen, että asetusta ei annettaisi ja metsästyksessä olisi sallittua lokakuun loppuun saakka. Riekon metsästyksen salliminen lyhennetyllä 1 kuukauden metsästysajalla Lapin maakuntaan kuuluvissa Kemijärven, Kittilän, Muonion, Pelkosenniemen, Sallan, Savukosken ja Sodankylän kunnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvassa Kuusamon kunnassa lisää kantaan kohdistuvaa painetta tällä alueella, mutta sen ei arvioida vaarantavan kantaa, koska kanta on kasvanut koko alueella tänä vuonna.

Asetuksen arvioidaan lisäävän metsäkanalintujen kokonaissaalista merkittävästi aiempaan verrattuna. Koska kanalintukannat kääntyivät pääsääntöisesti vahvaan nousuun tänä vuonna, voidaan verotusastetta nostaa kannan nopean kasvun vaiheessa turvallisesti mielin, eikä metsästyksen lisäämisen arvioida vaarantavan kantoja. Esityksen arvioivan mahdollistavan metsäkanalintujen metsästyspäivien merkittävän lisääntymisen ja siten riistatalouden tuottaman hyvinvoinnin lisääntymisen.

5 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä yhteistyössä Suomen riistakeskuksen kanssa esitys maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi metson, teeren, pyyn ja riekon metsästyksen kieltämisestä metsästysvuonna 2018–2019. Valmistelussa käytettävissä oli 899 riistakolmion tulokset sekä Ylä-Lapin riekkokojen linjalaskennan alustavat tulokset. Esitys metsästyksen kielloista perustuu Suomen riistakeskuksen 14.8.2018 ministeriölle toimittamaan esitykseen.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: ympäristöministeriö, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, Saamelaiskäräjät, Suomen ympäristökeskus, Metsähallitus, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Suomen Luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi, BirdLife Suomi ry, Suomen Metsästäjäliitto ry, Natur och Miljö r.f., Luonto-Liitto, Suomen Kennelliitto, Suomen Pystykorvajärjestö ry, Saksanseisojakerho ry, Kanakoirakerho ry, Metsästysspanielit ry.

Lausunnoissa todettiin seuraavaa:

6 Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 10.9.2018.

Liite: Suomen riistakeskuksen esitys metsäkanalintujen metsästysajoiksi metsästysvuonna 2018–2019, 14.8.2018